

שקלא וטריא

סכום על דף היומי

לעלוי נשמת
דינה ליבא בת עטל ז"ל
עובדיה חיים בן רחל ז"ל
ת.נ.צ.ב.ה.

א"ר יוסי בר' חנינא אין דברי תורה מתקיימין
אלא במי שמעמיד עצמו ערום עליהן
(שמערים שיתקיים תורתו) שנאמר
(משלי ח) אני חכמה שכנתי ערמה (סוטה כא):

קידושין ט

(קושיא) לגבי קידושין נמי קרי ביה כי יקח כפי הפסוק השני לגבי קידושין שכתוב את בת נתתי לאיש הזה?

(תירוץ 1.) אלא אמר רבא הלכתא נינהו ואסמיכיהו רבנן אקראי.

(תירוץ 2.) ואיבעית אימא לגבי מכירה, שירמיה היה קונה שדה מיד חנמאל וכתוב **אקח**

ולא 'ויתן' את ספר המקנה.

ואמר רבא אמר רב נחמן כתב לו על הנייר או על החרס אע"פ שאין בו שוה פרוטה 'בתך מקודשת לי', 'בתך מאורסת לי', 'בתך לי לאינתו' - בין ע"י אביה בין ע"י עצמה, שקבלתו, מקודשת מדעתו של האב והוא שלא בגרה.

כתב לה על הנייר או על החרס אע"פ שאין בו שוה פרוטה 'הרי את מקודשת לי', 'הרי את לי לאינתו', 'הרי את מאורסת לי', 'מקודשת בין ע"י אביה בין ע"י עצמה מדעתה', כלומר שהיא אמרה לו לקבל. ואימתי צריך דעתה- והוא שבגרה.

[עד כאן דף ט עמוד א]

קידושי שטר - האם בעינן לשמה

בעי ר' שמעון בן לקיש שטר אירוסין שכתבו שלא לשמה מהו?

להלן שתי הצדדים האם יועיל:

[לשמה] היות ליציאות מקשינן: מה יציאה בעינן לשמה אף הויה בעינן לשמה.

[אינו צריך] היות להדדי מקשינן: מה הויה דכסף לא בעינן לשמה, שתהא צורת

הדינר טבועה לשמה, אף הויה דשטר לא בעינן לשמה.

(מסקנא) הדר פשטה הויה ליציאה מקשינן דאמר קרא ויצאה והיתה - וזה המקור

של קידושי שטר, כמו שלמדנו בדף ד.

קידושי שטר האם בעינן דעתה בשעת הכתיבה - מחלוקת

איתמר כתבו לשמה ושלא מדעתה דהיינו שהודיעה רק אחרי הכתיבה. וכן בנערה שלא מדעת אביה.

א. רבא ורבינא אמרי **מקודשת - דכתיב** ויצאה והיתה **מקיש הויה ליציאה:** מה

יציאה לשמה ושלא מדעתה, שהרי בעל כרחא מתגרשת, אף הויה נמי לשמה ושלא מדעתה.

ב. רב פפא ורב שרביא אמרי **אינה מקודשת - ויצאה והיתה מקיש הויה**

ליציאה: מה יציאה בעינן דעת מקנה, דהיינו שהבעל מקנה אותה בגט להיות

לעצמה, ובזה צריך שיכתוב מדעתו כדכתיב 'וכתב לה', אף הויה בעינן דעת מקנה,

דהיינו האשה שנקנית לבעל.

(קושיא) מיתיבי אין כותבין שטרי אירוסין, כגון 'בתך מקודשת לי', ונשואין אלא מדעת שניהן.

(תירוץ) לא, שטרי פסיקתא ר"ל שטר של תנאי ממון שבניהם, כדאמר רב גידל אמר

רב כמה אתה נותן לבנך 'כך וכך' לבתך 'כך וכך' עמדו וקדשו קנו הן הני דהבירים

הנקנים באמירה ר"ל בלא קנין, שבהנאה שמתחנתים ביניהם גמרי ומקני, ובזה צריך דעת

שניהם, שיותר נוח להם שלא יכתבו בשטר ותהא מלווה בעל פה בלבד.

הגמרא מביאה שלוש מקרים שאשה שביקשה מאיש הטבה מסוימת באכילה בשתיה או בשאר דברים, ואח"כ אומר לה שנותן לה זאת בתורת קידושין, שאינה מקודשת, מכיוון שביקשה בתחילה שלא בתורת קידושין.¹⁷

(1)ההוא גברא דהוה קא מזבין חומרי פתכייתא דהיינו כפתורים של בדיל

שחורזין הרבה בחוט אחד, ויש גורסים טבעות של זכוכית. אתאי ההיא איתתא אמרה

ליה 'הב לי חד שוכא' מלא חוט ענקי

אמר לה 'אי היבנא ליך מיקדשת לי ?

אמרה ליה 'הבה מיהבה,'

אמר רב חמא כל הבה מיהבה לאו כלום הוא .

(2)ההוא גברא דהוה קא שתי חמרא בחנותא אתאי ההיא איתתא

אמרה 'ליה הב לי חד כסא,'

אמר לה 'אי היבנא ליך מיקדשת לי ?

אמרה ליה 'אשקויי אשקויין,'

אמר רב חמא כליה אשקויי אשקויין לאו כלום הוא.

(3)ההוא גברא דהוה קא שדי תמרי מדקלא. אתאי ההיא איתתא א"ל

'שדי לי תרתי,'

אמר לה 'אי שדינא ליך מיקדשת לי ?

אמרה ליה 'שדי מישדא'

אמר רב זביד כל שדי מישדא לאו כלום הוא.

איבעיא להו 'הב' 'אשקי' 'ושדי' - שלא כפלה. מהו ?

א. רבינא: מקודשת

ב. רב סמא בר רקתא אמר תגא דמלכא בכתר המלך נשבע **אינה מקודשת.**

(מסקנא) והלכתא אינה מקודשת.

והלכתא שיראי לא צריכי שומא כרבה. והלכתא כר"א לגבי 'התקדשי במנה' ונתן לה דינר מקודשת וישלים. **והלכתא כרבא אמר רב נחמן** לגבי מקדש במשכון, שאינה מקודשת.

מי נותן השטר- המוכר או הלוקח - קידושין / מכירה

הגמרא מקשה מדוע לגבי קידושין הלוקח (בעל) נותן את השטר לאשה, שמוכרת את עצמה, ולגבי מכירה זה להיפך, שהמוכר נותן את שטר מכירה ללוקח. בשניהם מציון פסוקים משמעות לשני הצדדים:

קידושין

ת"ר בשטר כיצד כתב לו על הנייר או על החרס אע"פ שאין בו שוה

פרוטה¹⁸ בתך שלא בגרה מקודשת לי, בתך מאורסת לי, בתך לי לאינתו - הרי זו מקודשת .

מכירה -

מוכר כותב 'שדי מכורה לך.'

א. רבא: מעניינא דקרא-

מכירה: כתיב ומכר מאחוזתו במוכר תלה רחמנא .

קידושין: כתיב כי יקח בבעל לוקח תלה רחמנא.

(קושיא) במכירה נמי כתיב שדות בכסף יקנו.

(תירוץ) קרי ביה יקנו .

¹⁷ פירשתי על פי התוס' ד"ה הב אשקי וד"ה כל אשקי.

¹⁸ תוספות ד"ה כל אשקי אשקויין כו'. הנך תלת עובדי איצטריך לאשמועינן דבשום דבר אין מועיל לא במידי דאכילה ושתייה ולא בשאר מילי:

¹⁹ תוספות ד"ה כתב על הנייר ועל החרס. משמע דשטר כשר על החרס וכן משמע לקמן בפירקין (דף נו. ב.) דאמר כתב לו על הנייר ועל החרס שדי מכורה לך שדי נתונה לך הרי זו מכורה ונתונה וקשה דאמר בפ"ב דכתובות (דף כא.) האי מאן דבעי לאחווין חתימת ידיה בבי דינא לכתוב אחספא כו' וקאמר דוקא אחספא אבל אמגילתה לא דלמא משכח איניש דלא מעלי וכתב עליה מאי דבעי ותנן הוציא עליו כתב ידו משמע אבל על חרס ליכא למיחש להכי דאפי' כתוב עליו לא יועיל ואומר ר"ת דההיא דלקמן וההיא דהכא אתיא כו' אלעזר דאמר (בגיטין דף פו.) עדי מסירה כרתי וההיא דכתובות אתיא כו"מ דאמר (שם) עדי חתימה כרתי וההיא דהכא לא אתיא כו' מאיר דכיון דבעינן בשטר קדושין עדי חתימה כדמוכח לקמן בפרק שני (דף מח.) ועדיים שעל גבי החרס לא חשיבי ואין מוכיח מתוכו כלום בחרס דדבר שיכול להזדייף הוא מוח. ואע"ג דאמר בגיטין שני פרק שני (דף כב.) ושם) אלעזר אלא בגיטין אכל בשטרות לא ה"מ בשטרות העומדות לראיה דבעינן ראוי לעמוד ימים רבים אבל זה שאינו עשוי

שקלא וטריא

סכום על דף היומי

לעלוי נשמת
דינה ליבא בת עטל ז"ל
עובדיה חיים בן רחל ז"ל
ת.נ.צ.ב.ה

א"ר יוסי בר' חנינא אין דברי תורה מתקיימין
אלא במי שמעמיד עצמו ערום עליהן
(שמערים שיתקיים תורתו) שנאמר
(משלי ח) אני חכמה שכנתי ערמה (סוטה כא):

הידושים ט

קידושי ביאה – מקור שני

למדנו לעיל (ד): את שיטת רבי במקור דין קידושי ביאה. ולהלן יבואר המקור של רבי אבהו בשם רבי יוחנן, וכיצד כל אחד דורש מהמקור של השני. סוגיא זו בנויה על הפסוקים הבאים:

דברים כב:

[אשת איש] כִּי־יִמְצָא אִישׁ שִׁכְבָּב | עִם־אִשָּׁה בְעֵלְת־בְּעַל וּמִתּוֹ גַּם־שְׂנֵיָהֶם הָאִישׁ הַשִּׁכְבָּב עִם־הָאִשָּׁה וְהָאִשָּׁה וּבְעֵרְתָּ הִרְעָ מִיִּשְׂרָאֵל:
[נערה מאורסה] כִּי יִהְיֶה נָעֵר [נַעֲרָה] בְּתוּלָה מֵאִרְשָׁה לְאִישׁ וּמִצָּאָה אִישׁ בְּעִיר וְשִׁכְבָּ עִמָּה: וְהוֹצֵאתָם אֶת־שְׂנֵיָהֶם אֶל־שַׁעַר | הָעִיר הַהוּא וְסָקַלְתֶּם אֹתָם בְּאֲבָנִים וּמִתּוֹ אֶת־הַנָּעֵר [הַנַּעֲרָה] עַל־דָּבָר אֲשֶׁר לֹא־צִעֲקָה בְּעִיר וְאֶת־הָאִישׁ עַל־דָּבָר אֲשֶׁר־עָשָׂה אֶת־אִשְׁתּוֹ רַעְיוֹ וּבְעֵרְתָּ הִרְעָ מִקִּרְבֶּךָ:
וְאִם־בְּשֹׂאֵה יִמְצָא הָאִישׁ אֶת־הַנָּעֵר [הַנַּעֲרָה] הַמֵּאֲרָשָׁה וְהִזְדַּיקָהּ הָאִישׁ וְשִׁכְבָּ עִמָּה וּמִתּוֹ הָאִישׁ אֲשֶׁר־שִׁכְבָּ עִמָּה לְבָדוּ:
דברים כד:
כִּי־יִקַּח אִישׁ אִשָּׁה וּבְעֵלָהּ וְהָיָה אִם־לֹא תִמְצָאֶתָּן בְּעֵינָיו כִּי־מָצָא בָהּ עֲרוּת דָּבָר וְכָתַב לָהּ סֵפֶר כְּרִיתוֹת וּנְתַן בְּיָדָהּ וְשִׁלְחָהּ מִבֵּיתוֹ:

ר' אבהו א"ר יוחנן

- המקור של קידושי ביאה:

בעולת בעל מלמד שנעשה לה בעל על ידי בעילה-

הסיבה שמאין ללמוד כרבי מכי יקח איש אשה ובעלה מלמד שנקנית בביאה:

אי מהתם הוה אמינא עד דמקדש בכסף שהרי לפני זה כתוב 'כי יקח' והדר בעיל.

הגמרא מקשה עליו איך היה ס"ד לומר שצריך כסף וביאה לקנותה, הרי מפורש בתורה

לגבי נערה בתולה מאורסה שהיא בסקילה ולא בחנק כשאר אשת איש, כלהלן:

(קושיא) אם כן נערה המאורסה דאמר רחמנא בסקילה היכי משכחת לה:

אי דאקדיש והדר בעיל בעולה היא !

אי דאקדיש ולא בעיל לאו כלום הוא, שהרי שעדיין לא גמר הקנין?

(תירוץ) אמרו רבנן קמיה דאביי: משכחת לה כגון שבא עליה ארוס שלא כדרכה,

כיוון שהוקשו משכבות להדדי נחשב קנין להיות אשתו ומ"מ היא עדיין בתולה.

לקמן יתבאר מחלוקת רבי ורבנן לגבי נערה מאורסה, שבאו עליה כמה אנשים שלא

כדרכה, האם אחרי בעילת הראשון יש עדיין עליה דין של בתולה לחייב אחרונים

בביאתם בסקילה ולא בחנק, ע"פ זה מקשה אביי על רבנן שאמרו לקמיה:

דתניא באו עליה י' אנשים ועדיין היא בתולה כולן בסקילה רבי אומר אומר אני

הראשון בסקילה וכולן בחנק.

(קושיא) א"ל אביי עד כאן לא פליגי רבי ורבנן אלא באחר אבל בעל דברי הכל

אם בא עליה שלא כדרכה עשאה בעולה .

(תירוץ) אמר רב נחמן בר יצחק משכחת לה כגון שקדשה בשטר הואיל וגומר

ומוציא, גומר ומכניס בלא ביאה. לפיכך, לולא המקור של רבי יוחנן, לא היינו יודעים

מ'ובעלה' גרידא שקונה אותה לגמרי.

- **בעולת בעל** כתיב ולא כתיב בעולת איש - [לגבי קנס] בעל עושה אותה

בעולה שלא כדרכה ואין אחר עושה אותה בעולה שלא כדרכה.

- **ובעלה** מלמד - זו נקנית בביאה ואין אמה העבריה נקנית בביאה:

ס"ד אמינא תיתי בק"ו מיבמה: ומה יבמה שאין נקנית בכסף, נקנית בביאה, זו

שנקנית בכסף, אינו דין שנקנית בביאה !?

הגמרא מקשה שאין ס"ד זו ומתרצת ס"ד ממקום אחר, כלהלן:

(קושיא) מה ליבמה שכן זקוקה ועומדת.

(מסקנא) ס"ד אמינא הואיל וכתב אם אחרת אשתו יקח לו - הקישה הכתוב

לאחרת: מה אחרת מיקניא בביאה אף אמה העבריה מיקניא בביאה קמ"ל .

רבי

- מקור של קידושי ביאה :

כי יקח איש אשה ובעלה מלמד שנקנית בביאה.

- **ובעלה:**

זו נקנית בביאה ואין אמה העבריה נקנית בביאה:

- **ובעלה:**